

Obmejni incident med Poljsko in Litvansko

VARSAVA, 24. Poljska brzajava
gencija sporoča, da je obmejni inci-
dent med Poljsko in Litvansko porav-
nan. Incident je izzval obožrožni od-
stavek Litvancev, ki so zasedli gozd ob
meji pri Podgajih, da bi tam sekali dr-
va. Gozd leži na poljskem ozemlju, ki
ga loči od Vilne, Poljske, sli-
kaj 30 km ostan od Vilne. Poljska
vlada je prepovedala rabo orožja v tej
oblasti. Poljska vlada je tudi
povelila, da se v poverila obmejnini oblastim
dalogo, da v noči od 22. na 23. t. m.
zpostavijo red ob meji.

Vstaja v Sudanu

LONDON, 24. Iz Kartuma poročajo, da postaja položaj v Sudanu, kjer se je uprlo plemo Nuba, z vsakim dnem nevarnejši, ker se vstasko gibanje širi. Celih petnajst dni si Angleži prizadevajo, da bi vstajo udušili, a so imeli dosledaj le malo sreče, čeprav so tekom kazenske ekspedicije postrelili že 35 upornikov, ujeli pa 300. Kazensko ekspedicijo so Angleži organizirali zato, ker so vstasi umorili poglavarja Mekdžel-Gulada in njegovega sina. Ta poglavar je bil namreč zvest podložnik Angležev. Na njih strani je sedaj ostalo samo še plemo Gultang.

Vstaje štejejo par tisoč dobro oboroženih mož, ki se hrabro branijo. Poleg tega pa so se utaborili na takih krajih, kjer jim je težko priti do živega. Radi tega so Angleži uporabili te dni letala, ki so bombardirala postojanke in obrambne naprave vstajev in njih taborišča. Angleži upajo, da bodo s takimi energičnimi sredstvi vzpostavili mir in red v tej pokrajini.

Politične vesti

GOVOR TROCKEGA NA KONFERENCI ZASTOPNIKOV ZADRUG

Trocki je te dni govoril v Moskvi na konferenci zadržnih delavcev, ki so se zbrali pri mlekarški industriji. V svojem govoru se je dotaknil nalag s sovjetskega združenstva napram mednarodni gospodarski politiki in dejal: »Čim večja bo sovjetska krava, tem več mleka bo dajala in tem boljše bo naše maslo in tem manjša bo tveganost, da bi sovjetsko kravo požrla kapitalistična zver. Ob tej priliki je Trockij ostro napadal buržoazijo in rednibalci Svici trgovlavoſt. Na koncu svojega govora se je zopet vrnil h gospodarskim vpraſanjem in objavil, da sovjetska Rusija ne sme pozabiti v inozemſtvo niti enega funta porvarjenega mesa.

Organizacija naše knjižne proizvodnje

Grof Auersperg je nekoč v dunajskem državnem zboru z omalovaževanjem govoril o Slovencih, rekši, da more vsa slovensko književnost prineči v zbornico zavito v žepni robec. Te njegove besede, pred dobrim pol stoletjem izgovorjene, so bile morda tatar blizu resnice, toda če si danes gledamo našo književnost in književno proizvodnjo, se nam je čuditi, da se slovenska knjiga v tako malo desetletjih razvila do stopnje, o kakršni

so sanjali niti naši najbolj ideálni in optimistični književniki. Čim bolj je je analfabetizem umikal pred znakovito narodno šolo, tem bolj so se zalepli množični pisatelji in izdajatelji. Kljub temu pa moramo reči, da so kljub redki knjigotržci, ki so se recimo

bogatili» z izdajo slovenskih knjig. Danes so razmere zopet drugačne, ot pred vojno. Onstranska Slovenija v ugoslavlji kulturno napreduje in izdaja se že knjige strogo strokovne vsebi- e poleg navadnih knjig, ki so name- jene širjemu občinstvu. Na splošno se

ore reci, a bere slovensko ljudstvo
eč kakor pred vojno. Svetovna vojna
prinesla to dobroto, da je razgibala
no duševnost nizkih slojev. Danes se
ednji slovenski kmet in delavec za-
imata za javno življenje in sta delež-
a kolikor toliko tudi umetniške kul-

Vkljub temu pa, da se je čitatelje ob-
nstvo v povojnem času znatno na-
možilo, je vendar število Slovencev še
remajhno, da bi moglo več pisateljev-
metnikov živeti samo z umetniškim
oklicem. To razmerje se ne bo nikoli
premenilo, tudi če računamo, da se

pevnilo Slovencev v 50 letih podvoji slovenska lepa knjiga bo torej vedno skaka «nedobrodošla vsiljevalka», slovenski založniki bodo kazali vedno tisto «mecensko-pomilovalno» obličje, ko do sprejemali proizvode naših knjižnih umetnikov v založbo.

To, rekli bi inferiorno stališče slovenskih knjižnih umetnikov, pa ima tudi nekaj dobrega na sebi. Zaradi maha in omejenega trga za slovensko knjigo je sploh nemogoče, da bi se slabe knjige razprodajale; tako smo Slovensci pred »šundom« skoraj zavarovani. Še dobra knjiga se težko prodaja, slaba knjiga pa nikakor ne more pri nas z dobro tekmovali. Nekateri izjeme ne morejo ovreči te moje trditve.

knjigo držala vedno na dostojni višini in malo število čitalcev nikakor ne bo moglo ovirati nastopa epohalnih umetnikov. Pojava Prešerna, Cankarja, Zupančiča nam to dokazuje.

Nemogoče si je danes predstavljati kulturnega naroda, ki bi mogel živeti brez svoje umetnosti, posebno ne brez književne. Kakor hitro smo Slovenci postali kulturni v smislu, da posedujemo svoje individualno kulturno življenje sredi drugih kulturnih narodov, je jasno, da mora tudi naša umetnost živeti, ako naj se narod ohrani.

Kadar se je na polju slovenske knjižne umetnosti pojavil epohalen umetnik, vselej je našel na odpor, ki se je izražal v zaničevanju in pomilovanju, potem pa v nepošteni kritiki in v dejanskih ovirah. Prešeren, Aškerc, Cankar i. dr. so vse to doživeli, a se niso uklonili, šli so svojo pot dalje in zmagali. Zmagali pa so zato, ker tudi mali slovenski narodci ne more živeti brez knjige. Če je čitač občinstvo potrebno umetniku, je še bolj narod potreben umetnikov in umetnosti. V hipu ko bi književna umetnost pri nas začela umirati, bi z gotovostjo mogli napovedati narodno smrt Slovencev.

Narod je družabni organizem, ki ima svojo posebno telesnost in duševnost. Predvsem potrebuje vsak narod tradicije in vzorov. Književna umetnost je tista, ki ustvarja vzore ali jih rešuje iz pozabnosti. V teh vzorih črpa ves narod upanje in vero v življenje in bodočnost in ljubezen za skupnost.

Pomen lepe knjige (in knjige sploh) za narodno življenje so spoznali naši predniki. In ravno zato, ker je bilo posameznikom težko izdati knjige, sta se ustanovili Mohorjeva družba in Slovenska Matica. Obe družbi imata brez dvoma veliko zaslug, da je slovenska knjiga postala zares ljudska in narodna. Danes sta obe imenovani družbi takorekč v zatonu, dasi sta po mojem mnenju še potrebni, samo bi ju bilo treba postaviti na novo podlago. Sicer je to vprašanje, ki ne spada semkaj, hotel sem samo poudariti, da je nekakšna organizacija knjižne proizvodnje Slovencev še vedno potrebna.

Če je organizacija knjižne proizvodnje potrebna Slovencev sploh, je

tembolj potrebna pri nas v Julijski Krajini. Razmeroma so danes knjige drage, posamezna izdaja imajo gne, ki jih ne zmore zlepa. Če število občinstva, ki bi sicer rado seglo po knjigi.

Takoj po vojni je bilo silno povpraševanje po knjigah. Vse zaloge so bile pošle, na novo pa se ni nič tiskalo, ker ni bilo delavcev, ni bilo pa tudi materiala. Papir, črnilo, črke, skratka vse tiskarne potrebe so bile pošle. Tudi pri nas so se razpadle vse knjige, zlasti povesti, romani, črtice. Ko so se razmere polagoma boljšale, so se začeli tudi pri nas oglašati razni izdajatelji. Vse to pa se je vršilo v naglici, brez pravega razmotrivanja, kaj bi bilo najpotrebnejše, najkoristnejše. Tudi so se pojavili periodični časopisi kakor »Njiva«, »Jadranka«, »Mladika«, ki pa so morali kmalu prenehati z izhajanjem ali pa so se oddaljili od prvotnega namena, kakor na pr. »Mladika«. Nekateri pisatelji so sami založili svoja dela (K. Širok: Jutro, Ribičič: Razvaline).

Med založniki bi omenili našo založbo, ki je izdala mnogo knjig prav različne vsebine, par knjig je izdala »Edinost«, a ustanovili sta se dve družbi, ki naj bi nadomestovali nekdanjo Mohorjevo družbo. Toda vsi založniki se morajo boriti z gmočnimi težkočami. Ker je danes denar precej redka stvar, je jasno, da bo to pomankanje občutil tudi naš književni trg. Naša knjiga bo morala preživeti težko krizo, kakor je težka gospodarska kriza, ki lačljivi ljudstvo.

Z izgubo naših šol, posebno osnovnih, pa je organizacija naše knjižne proizvodnje še posebna važnost. Nadomestilo za izgubljene šole »bodo morali pač vršiti časopisi in knjige. Časopisov imamo dovolj, če pa so vsi na mestu, je drugo vprašanje. Tudi v tem bi se dalo marsikaj izboljšati. Glede knjig je treba predvsem omeniti, da mora biti naša skrb podajati ljudstvu koristno in lepo, poučno in zabavno, znanost in umetnost v knjigi. V enem prihodnjih člankov bom povedal nekaj misli, kako bi se dala naša knjižna proizvodnja prilagoditi sedanjim časom in razmeram.

Ivan Vouk.

DNEVNE VESTI

Pastirski list za letošnji velikonočni čas

Prejeli smo pravkar pastirski list, ki ga je izdal za letošnji velikonočni čas prevz. g. mons. dr. A. Fogar, škof tržaško-koprski. Predmet, ki ga obravnava letošnji pastirski list, je veleak-tualen. »Erišćanska družina naj goji temeljne družabne kreposti in naj preobrazí družbo« — evo osrednja misel, ki je obširno obdelana in osvetljena v letošnji poslanici tržaškega vsjega dušnega pastirja ne samo s stališča naukov vere in Cerkev, temveč tudi v luči pridobitve in mnenj nekaterih najvidnejših posvetnih mislecev in znanstvenikov. Prisrčna, poljudna, zanimiva, a obenem učena razmotrivanja o krizi, ki je nastopila po vojni tudi na polju družinskega življenja, o njenih vzrokih, o lekkih za ozdravljenje te najnevarnejše vseh socialnih kriz — tem veleaktualnim vprašanjem je posvečen ves prvi del letošnje škofovske poslanice vernikom tržaško-koprške škofije. Drugi del — ako smemo pastirski list tako razdeliti — je posvečen razmotrivanju o razmerju med vero ter znanostjo in vzgojo, o kvernih posledicah brezverske vzgoje, o verskih družin in njihovem pomenu i. dr.

V prihodnjih številkih našega lista pričakujemo nekatere važnejše odstavke iz te lepe poslanice.

„Slovanský Přehled“ o jubileju „Edinosti“

V svoji 2. številki je priobčila imenovana ugledna slovanska revija, ki izhaja v Pragi, obširen članek o nedavni proslavi petdesetletnice »Edinosti« in kratko kritiko naše jubilejne številke. V naslednjem posnemljemo nekatere bistvene odstavke:

Slovenci v Italiji so slavili v januarju znamenit jubilej: 8. januarja je preteklo 50 let, odkar je izšla v Trstu prva številka »Edinosti«, organa istoimenega tankajšnjega političnega društva, ustanovljenega 20. IX. 1874. Dnevnik »Edinost« je izdal 17. januarja jako bogato jubilejno številko, ki tvori z dopolnitvami dobrodošel vir za poznavanje življenja in borb tržaških, primorskih in istrskih Slovencev in Hrvatov in poslednjih petdesetih letih. V bogatih priloznostnih člankih iščemo z največjim poželjenjem zlasti vse, kar nam more osvetliti usode naših slovenskih bratov tekmo vojne in po vojni. Predvojna doba je sicer neizmerno zanimiva vobled plodonosnega življenja, polnega gibanja in boja, katerega ognjišče je bila ravno tržaška »Edinost« (društvo in njegov organ) — toda ta doba je starejšim zasledovalcem jugoslovenskega življenja znana, a mlajši se lahko pouče o njej iz drugih virov. Toda vojna doba in posebno povojna od aneksijske K Italiji nam je doslej zagnjena z zastorom, ki ga lo polagoma odgrinjamo... Tega zastora nam niti jubilejna številka »Edinosti« ne odgrne popolnoma, a že to, kar nam je mogla odkriti ali vsaj naznaniti, je

za poznavanje sedanje usode italijanskih Slovanov zelo dragoceno...

Sledi nato obširno razmotrivanje o vsebini jubilejne številke, pri čemer posveča članek A. Č. posebno pozornost statističnim podatkom o ljudskem številu in člankom o stanju našega šolsstva. Poročilo se tako-le zaključuje: »Toliko za enkrat iz bogatega obsega jubilejne številke; ki bi res zaslužila, da bi izšla v pristopnejši in za bodočnost trajnejši knjižni obliki. »Edinosti« — društvu in dnevniku — čestitamo k znamenitemu jubileju. Naj bo še nadalje živo ognjišče slovanskega narodnega življenja...»

Jugoslovanski zunanji minister Ninčić na poti skozi Trst.

Včeraj ob 16.40 je prispel z brzovlakom iz Ljubljane in Beograda v naše mesto jugoslovanski minister za zunanje zadeve g. Momčilo Ninčić. Ustavil se je le kratke čas na glavnemu kolodvoru, nakar je odpoval dalje proti Rimu.

ZADNJA REPRIZA »UGRABLJENIH SABINK«

Komedija, ki je vzbudila toliko zanimanja pri nas zaradi nasprotujočih si mnenj kritikov o delu in igralcih; komedija, ki je izvalila iz mas našega občinstva salve smeha, komedija, ki je doživela ponovno aplavz pri odprtem odru in je v svoji novi obleki Črnogorje originalne inscenacije tolike iznenadila in toliko presenetila, se ponovi v nedeljo popoldne ob štirih.

Društvene vesti

— Klub esperantistov v Sv. Križu pri Trstu vlnudno vabi vse, ki so zainteresirani pri občinski gmajni (pri Kovčičih), kjer naj bi klub dogradil sportno igrišče, osobito pa zadnje in predzadnje občinske svetovalce na važno posvetovanje, katero se bo vršilo v nedeljo dne 27. t. m. v društvenem lokalu (pri Kani) takoj po veliki maši. Pokažite, kdo ste in koliko vas je, ki vam je bodočnost naše mladine pri srcu.

— V soboto se bo vršil običajni bralni večer. Udeležba obvezna za vse članstvo. Istočasno bo blagajnik pobiral mesečnino za mesec marec. Sprejemali se bodo novi člani. — Predsednik.

— M. D. »Prosveta«. - Trst. Vabljeni so vsi člani in prijatelji društva na X. redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo 28. t. m. ob 9. uri zjutraj v dvorani D.K.D. pri Sv. Jakobu. — Odbor.

— Ženski odtsek ima danes svoj redni sestanek ob 8. zvečer v društveni sobi. Naprošene so vse tovarišice, da se ga udeležijo. Prosim točno! — Načelnica.

— D. K. N. Tommaso - Trst. Danes ob 19. uri sestanek dramatičnega odtseka. Točnost in polnoštevilnost! — Načelnik.

— Pevski zbor Glasbene Matice. Danes ob 19.30 pevska vaja za ženske in moške glasove.

— M. D. P. - Opčine. Danes zvečer točno ob 8.30 skupni sestanek v navadnih društvenih prostorih. Pred sestankom posluje knjižnica.

— Dram. odtsek. V ponedeljek ob 8. uri bralne vaje druge skupine. — Tajnik.

Naročajte in širite „EDINOST“

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE Tehnično Vedstvo nogometa. Uradno poročilo.

Seja dne 23. februarja 1926.

Prvenstvene tekme v nedeljo 28. t. m. I. divizija (returke tekme): Igrišče Obzor, ob 13. uri: Sparta - Volga; Igrišče Gorica, ob 15. uri: Gorica - Prosveta. Počivajo Adria, Obzor in Zarja. — II. divizija (turne tekme): Igrišče Primorje, ob 15. uri: Primorje - Tommaso; Igrišče Adria, ob 11. uri: Magdalena - Višava; Igrišče Adria, ob 13. uri: Adria - Prosek.

Pristojbine za prizive. Začeti s nedeljo 28. t. m. stopijo v veljavo sledeče pristojbine za prizive za prvenstvene tekme. Za I. div. L. 30 in za II. div. L. 15. Pri odobrenih prizivih se pristojbina vrne, pri neodobrenih pa zadrži. T.V.N.

SAVEZ SODNIKOV

Uradno poročilo.

Seja dne 23. februarja 1926.

Sodniki za nedeljske tekme: Sparta - Volga - g. R. Smerdel, Gorica-Prosveta - g. B. Plesničar, Primorje-Tommaso - g. B. Guštin, Magdalena-Višava - g. V. Kras, Adria-Prosek - g. V. Kras. S. S.

KOLENDAR RETURNIH TEKEM I. DIV.

Vse tekme pričnejo ob 15. uri.

II. nedelja: Igrišče Obzor: Sparta-Adria, Igrišče Adria: Zarja - Gorica. Ta tekma prične izredno ob 13. uri. Igrišče Adria: Prosveta - Obzor. — Počiva Volga.

III. nedelja. - Igrišče Adria: Adria - Zarja; Igrišče Adria: Sparta - Prosveta. Ta tekma prične izredno ob 13. uri. Igrišče Obzor: Obzor - Volga. — Počiva Gorica.

IV. nedelja. - Igrišče Adria: Zarja - Obzor; Igrišče Obzor: Prosveta - Adria; Igrišče Volga: Volga - Gorica. — Počiva Sparta.

V. nedelja. - Igrišče Adria: Adria - Volga; Igrišče Obzor: Sparta - Zarja; Igrišče Gorica: Gorica - Obzor. — Počiva Prosveta.

VI. nedelja. - Igrišče Adria: Prosveta - Volga; Igrišče Obzor: Obzor - Adria; Igr. Gorica: Gorica - Sparta. — Počiva Zarja.

VII. nedelja. - Igrišče Adria: Adria - Gorica; Igrišče Adria: Sparta - Obzor. Ta tekma prične izredno ob 13. uri. Igrišče Volga: Volga - Zarja. — Počiva Prosveta.

VIII. nedelja. - Igrišče Obzor: Zarja - Prosveta. Počivajo Adria, Obzor, Gorica, Volga, Sparta.

KOLENDAR RETURNIH TEKEM II. DIV.

Kraj in čas se bodočje sproti.

I. nedelja. - Rocol - Adria, Zarja - Višava, Magdalena - Jadran, Tommaso - Prosek. Počiva Primorje.

II. nedelja. - Jadran - Rocol, Prosek - Zarja, Tommaso - Primorje, Višava - Magdalena. — Počiva Adria.

III. nedelja. - Višava - Adria, Prosek - Jadran, Zarja - Magdalena, Rocol - Primorje. — Počiva Tommaso.

IV. nedelja. - Jadran - Višava, Magdalena - Rocol, Primorje - Prosek, Adria - Tommaso. — Počiva Zarja.

V. nedelja. - Adria - Zarja, Višava - Prosek, Magdalena - Tommaso, Primorje - Jadran. — Počiva Rocol.

VI. nedelja. - Jadran - Zarja, Rocol - Tommaso, Višava - Primorje, Prosek - Adria. — Počiva Magdalena.

VII. nedelja. - Primorje - Zarja, Adria - Magdalena, Rocol - Višava, Tommaso - Jadran. — Počiva Prosek.

VIII. nedelja. - Zarja - Tommaso, Jadran - Adria, Rocol - Prosek, Magdalena - Primorje. — Počiva Višava.

IX. nedelja. - Prosek - Magdalena, Zarja - Rocol, Tommaso - Višava, Adria - Primorje. Počiva Jadran.

Hazena »Ponziana« - »Val«.

Po dolgem odmoru, ki ga je zahtevala prejšnja, a v zadnjem času mokra zima, bodo zavzemale hazenaške tekme kmalu svoje prejšnje mesto. Enakoličnost, ki nam jo je nudil nogomet skozi vsa zimo, bo morala dati prostora lepi, lahki in elegantni igri hazenaške.

Kakor v vsaki panogi sporta, tako ni hotel »Val« tudi v tem pogledu ostati za drugimi. Njegova hazenaška družina, ki od svojega postanka ne pozna poraza, je hotela v nedeljo meriti svoje moči z močno in izvečbano četo opatijskega »Olympa«, ki ni našla do sedaj še takega tekmeča, ki bi ji zastavil pot samih zmag.

Vsed znanih ovir si je moral poiskati »Val« vsaj deloma vredno namestnico »Olympa«, in sicer hazenaško družino »Ponziana«, s katero je odigral že lansko leto eno tekmo na trsteniškem igrišču. Ni pa sedanja »Ponziana« enaka oni lanskega leta. V raznih taktikah s tržaškimi hazenaškimi družinami je pokazala družina »Ponziana«, da se ne plaši lepega boja tudi z nepremagljivimi četami, in to je občutila marsikatera družina, ki je gledala »Ponziano« od zgoraj dol.

Kdor se bo potrudil v nedeljo na Trsteniški, bo gotovo našel oni užitek, ki ga nudi lepe hazenaške tekme.

Iz tržaškega življenja

Deček padel s prvega nadstropja.

Pri igri na hodniku prvega nadstropja hiše št. 4 v ulici Pondares, kjer stanuje, se je 7-letni Ovidij Cereta včeraj popoldne skobacal na ograjo pri stopnicah, da bi se drsal po držaju, kakor pogostoma delajo otroci. Toda ta razposajenost ga je drago stala. Ker se je preveč nagnil čez ograjo, je izgubil ravnotežje, strmoglavil v višine kakih 5 metrov v vežo ter si pri tem močno pretresel drobovje; razen tega je najbrž zadobil tudi druge notranje poškodbe. V mestni bolnišnici, kamor ga je mati prenesla, so ga sprejeli v kirurški oddelk. Ako ne nastopijo kake komplikacije, bo dečko okrevel v 10-14 dneh.

Mizarjeva nezgoda.

Ko je 19-letni mizar Josip Tence, stanujoč v ulici Petronio št. 1, včeraj popoldne šel po ulici Madonna, se ni ugnel pravčasno umakniti nekemu javnemu avtomobilu, ki ga je zadel od strani in podrl. Dočim je šofer, ne menec se za svojo žrtve, naglo odropotal s svojim avtomobilom dalje, je neki mestni stražnik pomagal mladeniču, ki je k sreči zadobil le neznatne poškodbe, v neki drugi avtomobil, s katerim je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer je dobil potrebno pomoč.

Tatvina konjske opreme.

S pomočjo ponarejenih ključev se je neznan zlikovec predvčeršnjim vthotapil v hlev Alberta Dalla Torre v ulici Chiozza št. 73, kjer je ukradel skore novo konjsko opremo, dve plati in nekatere druge predmete v skupni vrednosti kakih 500 kr. — Dalla Torre je prijavil tatvino na policijskem komisariatu v ulici Brunner.

Odneve tatvine avtomobilskega kolesa.

Radi tatvine avtomobilskega kolesa v škodo Soierja Ernesta Lucicha, o kateri smo včeraj poročali, sta bila aretirana brezposelna delavca Marijan Ervatto in Ezio Rozzo. Policijski organi so tudi zaplenili ukraden kolo, ki sta ga plitka skušala prodati.

Nesreča pri delu.

23-letni težak Anton Junirovič, stanujoč pri Sv. M. Magd. zg. št. 271, je včeraj zjutraj pri razkladanju premoga v škedenjskih plavljih prišel pod nesrečo z desno nogo pod velik koš premoga, pri čemer je zadobil razne hude poškodbe, ozdravljive v kakih 20 dneh. Ponesrečenec je dobil prvo pomoč od zdravnikaršne postaje, nakar je bil prepeljan v mestno bolnišnico.

Vesti iz Istre

PODGRAD.

»Edinost« je že poročala, da imamo novega občinskega komisarja. Cim je prišel, smo si ga radovedno ogledali in napravili nam je vtis dobrodušnega človeka, a ko smo celo zvedeli, da je bivši častnik, smo se oddahnili, ker smo bili prepričani, da bomo imeli v njem korektnega upravitelja, kakor smo jih že imeli v Podgradu ravno iz vojaških vrst in kakor je specijelno korektna vojaška uprava z vojniki naše narodnosti.

Tega svojega uverjenja se še vedno držimo, čeravno se pojavljajo znaki, da naš novi gospod komisar prehitro veruje svojim informatorjem, ki so zbrani okrog dr.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

LJUDSKO GLEDIŠČE — TRG. DOM

V soboto 27. in v nedeljo 28. t. m. se uprizori Bevkova noviteta — drama v štirih dejanjih »MATERIN GREH«. Snov tej igri je vzeta iz kmečkega življenja in vsi momenti od začetka do konca so pogodeni tako, da drže gledalca neprestano privezanega na trpkočnost dejanja drame ter ga istočasno tudi zabavajo. Ta nova Bevkova drama si bo priborila prav gotovo častno mesto med našimi odskimi deli in bo od naših slovestvenikov kot tudi od občinstva najtopleje pozdravljena.

Za to uprizoritev se je preskrbel tudi nova kuliserija, katero izdelal naš umetnik Čargo. Režijo vodi g. Koštna.

Planinsko društvo v Gorici.

Občni zbor se bo vršil v ponedeljek dne 1. marca t. l. v ul. sv. Ivana št. 7. L. Pozivajo se člani, da se ga polnoštevilno udeležijo. Člani naj blagovolijo poravnati članarino pri tej priliki.

Sklepi pokrajinskega upravnega odbora v Vidnu

dne 23. februarja 1926. — Zadeve, ki so se odobrile: Temnica: Pravilnik za vzdrževanje občinskih cest; Žaga: Obrtni davek 1926; Lokavec: Zvišanje letne nagrade vkarju; Ledine: Občinski pravilnik in določitev glave občinskemu tajniku; Trbiž: Prispevek za nov kmetijski urad; Žaga: Družinski davek 1926. — Zadeve, ki so se uradno predložile: Biljana: Občinski pravilnik; Solkan: Obrtni davek.

IZ PRVAČINE.

V naši vasi smo s splošnim razvojem v državi, kolikor moremo trditi po časopisnih vesteh, prehiteli druge kraje. »Goriška straža« je namreč že poročala, da imamo »podeštata«. Očividno je nasleda govoricam, ki pripovedujejo, da je g. Zuttioni Piero, trgovec, kazal neke listine. Pravijo, da je to bilo imenovanje.

Vsekakor vse kaže, da ima g. Zuttioni največ predpogojev zato, da postane oblastnik. Gospod Piero je Italijan iz Gorice, a kot Gorican zna slovensko. Med svetovno vojno je kot avstrijski podčastnik desertiral v Italijo. Seveda je že dolgo fašist, vendar mu ljudje nimajo očitati nikakih nasilij. Se pač zaveda, da je trgovec. Zato si je pa že dobro uredil svojo trgovino, dasi je še nedolgo vse kazalo, da odrine od nas po svetu.

Do naših oblastnih so prišle tudi poizvedbe o predsednikih nekaterih naših organizacij, kot gospodarskih. Zdi se, da je to v zvezi z imenovanji potestastih svetovalcev.

V nedeljo popoldne se je vračal po izvršenih uradnih poslih v naši občini učitelj z Vogrškega s kolesom proti domu. Dan je bil lep in cesta krasna, a kljub temu je hotela nesreča, da je kolesar padel in obležal na cesti v nezavesti. Bil je ves krav, in navzočni — radovednežev se je kmalu nabralo precej okrog ponesrečenca — so se bali, da je mrtev, posebno ko so videli veliko rano ob očesu. A na srečo so se motili. G. učitelj je prišel kmalu k zavesti in nadaljeval svojo pot. Posredovaje Zel. križa je odločno odklonil.

BILJANA.

Godbeno društvo »Edinost« v Biljani bo imelo svoj redni občni zbor v nedeljo dne 7. marca v društvenih prostorih.

FOJANA.

V noči od 22. do 23. t. m. so neznani tatovi odpejali iz hleva našega domačina Karla Sibana kobilu z žrebcom. Kobila je nemške pasme, temna, skoraj črna. Na nosu ima majhno bradavico, pokrito z belo peglo, visoka je 1 m 60 cm, stara okrog deset let. Žrebe je staro devet mesecev, rdečkaste barve, na čelu ima majhno rano. Kdor ju izsledil, naj naznani to prej omenjenemu Karlu Sibanu, Fojana št. 25 (Fleana) p. Castel Dobra, kjer dobi nagrado 1000 lir.

IZ BOVCA

Pevsko društvo »Rombon« priredi v nedeljo dne 28. t. m. ob 8. uri zvečer prvi koncert pod vodstvom g. Volariča. Požrtvovalnost pevovodje in zbora nam jamči za dober uspeh. Za to prireditel

Balša. Gospod komisar ima vso pravico črpati svoje informacije, kjer hoče, vendar ga po prošnji, da v svojih sodnih počasi postopa, zakaj pogubna obsejna politika, ki se danes vodi v Podgradu, ni ravno idealna in posnemanja vredna. V par tednih se ne more spoznati naroda, ki je človeku popolnoma tuji. Imamo samo ena prošnjo na gospoda komisarja: Odprite oči in mislite a svojo glavo, gospod komisar!

Za danes samo beležimo, da se se postavila na popolnoma napačno stališče v svojem pogovoru s predsednikom društva »Gorske Vile«, češ da bo on odgovoren za vse, kar se bo v liste pisalo, kar se bo pe vasi dogodilo itd. Predsednik društva je le odgovoren — skupno z odborom — za delovanje društva. — Torej še enkrat: Odprimo oči in mislimo s svojo glavjo! Da tedaj pa vsaj spoštujemo zakon!

V nedeljo, dne 21. t. m., se je vršil občni zbor društva »Gorska Vila«. Pred občnim zborom se je vršilo predavanje o pomenu društev, nato o sadrejni. Zbrani člani, ki so se udeležili občnega zbora v polnem številu, so predavanju z zanimanjem sledili. Ravno tako poročilo odbora, čigar delovanje so soglasno potrdili. Pri volitvah je bil izvoljen dvoje odbornikov mest, na novo izvoljen stari odbor.

Iz tržaške pokrajine

IZ SEŽANE

Na trgu v Sežani dne 22. februarja je bilo na prodaj 471 glav goveje živine, 105 konj in 355 prašiči. Cena goveje živine od 4—400 L za stoto žive teže. Konji lepe postave od 1.200—5000. Prašiči 6—8-tenedenski od 1.80—160 glava. — Kupčija z govejo živino in prašiči prav dobroba. Več živine se je prodalo v mesta gornje Istrije. Ob spomladanskih sejnih se razprodaja tudi vsakovrstno sadno drevje, trte, kmetijski stroji itd. Prihodnji sejem bo dne 12. marca t. l.

vlada v Bovcu veliko zanimanj ter se pričakuje tudi večje udeležbe sosednih društev.

V nedeljo dne 7. marca ob 8. uri zvečer ponovi Dramatični krožek burko v štirih dejanjih »Ulica...« št. 15.

S ŠENTVIŠKOGORSKE PLANOTE

Ze zelo dolgo se nismo nič oglašili, pa kljub temu ni treba misliti, da smo na naši planoti vsi izumrli, čeprav vlada že nad mesec dni po naših kočah bolezen, ošpice, ki pa ni, kakor si bo marsikdo mislil, le bolezen otrok, ampak tare tudi odrasle in te s posebno vneto.

No, kljub vsem neizgovodam, ki nas tarejo se vendar prav lepo razvija društveno življenje. Na »Debelco« so tante in dekleta na Prapetnem-brdu priredili veselico, o kateri smemo z vsjo gotovostjo trditi, da je bila edino lepo razvedrilo v celim pustnem času. Igrali so Milčinskega enodejanko »Volkašina« — roparska pravljica z res krasno vsebino. — Malo čudno se je marsikomu zdelo, da se v taki vasi lotijo tako težkega dela, pa vsakdo, ki je videl predstavo, je bil prijetno iznenaden. — Igra je bila v vsakem oziru zelo dobro podana. Igralci, večidel diletanti in prvič na odru, so se znali živeti v svoje vloge in ne bi delali sramote nobenemu dobro razvitemu ljudskemu odru. Prav posebno pohvalo pa zasluži

Šola. Imamo trirazrednico. Šola ni ma lastnega poslojaja, županstvo je najelo dve sobi, kjer se deli duševna hrana do in popoldan. Gorenja soba dostojna in zdrava, spodnja, kjer se uči najnežnejša naša mladina, pa ne odgovarja. Sliši pa se, da se začne kmalu z graditvijo novega poslojaja, ker drugega izhoda pač ne bo. — Davki so tudi pri nas obutni in s skrbjo zremo v bodočnost. Davek, draginja, izseljevanje!

IDRIJA.

Moderno poslojaje nekdanje realke, (se) daj se nahaja v teh prostorih le še zadnji razred tehničnega zavoda, ki pa tudi koncem letošnjega šolskega leta preneha, ki ga je pred kakimi 25 leti z velikimi žrtvami zgradila mestna občina idrijska, da bi tako omogočila višjo izobrazbo revnim sinovom rudarjev in malih okoliščinskih kmetov, ko kmalu služilo povsem drugim namenom, kakor je bilo prvotno določeno. Poleg stanovanja mestnega zdravnika, ki gotovo ne spada v take prostore, so določili tudi novoustanovljeni kmetijski urad ter posadko milice, ki se je pred kratkim nastanila v Idriji. Kakšno opravilo bo imela milica v našem mestu in bo li res zamenjala finančno stražo v rudniški žgalsnici, ni znano, kakor tudi ne, kakšen nadomestek dobimo za odpravljeno srednjo šolo. S temi, ki smo jih dobili dosedaj, je nam še prav malo pomagano.

Tudi na naši pošti se je izvršila sprememba. Dosedanji zakupnik idrijske pošte, g. Albert Cesco se je namreč sam prostovoljno odpovedal temu poklicu. Na njegovo mesto je prišel neki Ginno Menzini baje iz Toskane. Predaja poslov se je vršila 20. in 21. tek. mes. To je bila menda zadnja pošta, ki jo je imel v zakupu Slovenec. Zdaj je prišla tudi ta v italijanske roke.

Pred kratkim se je vršila revizija na tukajšnji davčni iztirjevalnici, kjer menda ni bilo vse v redu. Marsikaj pa bi se bilo gotovo še ugotovilo, če bi bili za revizijo vedeli davkoplačevalci celega okraja.

— Volitve v «Bratovsko skladišnico». V nedeljo 21. t. m. so se v Idriji vršile volitve delegatov rudniške «Bratovske skladišnice». Ker se je govorilo, da se bo mogla «Bratovska skladišnica» v smislu novih tozadevnih zakonov likvidirati, je bilo letos zanimanje za te volitve nekoliko manjše kakor običajno ob tej priliki, vendar se je udeležilo volitev dve tretjini darjev. Kandidate je predlagal odbor rudniškega sindikata, in sicer se precej (dasi ne popolnoma) po opredeljenosti raznih skupin. Protikandidatov ni bilo in je torej izvolitev liste gotova. Kako se bo izvedla zadeva rud. «Bratovske skladišnice», ki vsebuje bolniško blagajno in preskrbnosko blagajno z vsemi zraven spadajočimi zahtevami, je danes težko prerokovati. Naši ljudje imajo navado reči, da za vsem obstoječim pride še slabše. Gotovo pa je, da se bo tudi ta zadeva morala urediti obnem z novim plačilnim pravilnikom ali — kakor pravimo danes — novo «Delovno pogodbo», kajti obe zadevi imata toliko skupnega, da ne bo mogoče pravilno urediti ene brez druge.

— Kultur. - dobrodel. prireditve. V soboto 27. in v nedeljo 28. tega mes. ob 20.30 zvečer priredijo dijaki tukajšnjega tehničnega zavoda s sodelovanjem orkestra «Lira» v rudniškem gledališču glasbeno dramatičen večer z zelo bogatim spredelom, in sicer: 1) «Inno di Garibaldi», orkester; 2) «Ingo-overtura», orkester; 3) «Santa Lucia», moški zbor; 4) «Covantine iz opere Atila», orkester; 5) «Sonja, ruska balada», bariton solo s sprem. orkestra; 6) «La Matičica», orkester; 7) «Na vrtu», «Tam kjer lunica», moški zbor; 8) «Rimpianto serenada», orkester; 9) «Dva gluhca», burka v enem dejanju; 10) «Valček sen», orkester; 11) «Napoleonov samovar», burka v enem dejanju; 12) «Inno di Mamelli», orkester.

Cisti dobiček obeh večerov so prireditelji namenili tukajšnjemu «Dobrodelnemu združenju». Upamo, da bo kulturnega užitka željno občinstvo posejelo oba večera prireditve v obilnem številu ter tako ponovno pokazalo kulturno in karitativno zavest.

Izprehodi še ne prav starega upokojenca po Gorici in okolici
(Nadaljevanje; prvi del gl. «Edinost» od 22. t. m.)

Bližala se je ura domjenjenega sestanka. Ali viditi hudiča namalana: v gosti megli in z rosinami na nočnici se nisem spoznal po dolgi ulici. Poprašujem, poizvedujem gazim blato, napenjam oči, ulice, ponajveč brez napisov, so tako podobne ena drugi. Strašno! Naposled vendarle izvem, da hodim že pol ure po pravi ulici, le tega se nisem mogel dognati, s katerega konca smo prišli popoldne. Poleg tega ima omenjena ulica več hiš in prebivalcev nego celo mesto Sv. Križ na Vipavskem. Srečam gospoda v lični, novi uniformi poštinih uslužbencev in ga vljudno pozdravim. Sodeč po njegovi zdravi rdeči barvi, ki se mi razliva po licu in po nosu in sprič njegovih teritorialnih sposobnostih sem sklepal, da mora dobro vedeti, kje da se toči dober teren. «Non pratico l'osteria», je lagal in dejal, da ima k sreči eno urico prostega časa in da mi bo rad pomagal iskati pri-

jazno zavetišče, pa je hotel kar po vsej sili v bližnjo gostino po informacije. Ker se mi je začelo svitati, sem se branil in rekel, da mora zavetišče biti nekje na desni strani na kraju ulice. Moč v uniformi je molče prikimal, šel z mano, še pogledal ni na hišno številko, temveč je kot domač človek in gost kar tako na pamet pritnil na ključko, kjer je zadišalo po sveže kuhanem prstu in teranu. Zaupno mi je povedal, da je Postojnčan po rojstvu in da je v svojih mlajših letih služil pri Lavrenčičevih. V gostini sem se spoznal z gospodinjo. Prašala me je po kraju mojega rojstva. Pod pogojem, da tega nikomur ne pove, ji rečem, da sem zavaberski štajerski fant. Natakara mi pa vsa vesela pada mokro ročico in de v pristni govoricini mojih domačih krajev: «A takoo, gaspoost, jaz sem tudi iz tatega pecirka!» Bil sem zopet ginjen in spomnil sem se one lepe pesmi: «Slovan povsod brate, o, brate ima...» Potem sem moral še povedati, da stanujem še skoroda 1/2 stoletja v Gorici. Gospodinja se je silno zanimala za onega dopisnika «Edinosti», ki pod prevdonomom — i — piše one šaljive «izprehode», ki ji vselej ugajajo in jih rada čita. Dobro mi je dela pohvala in solze ganotja so mi zalile oči pod ščipalnikom, srce mi je tolklo in bilo, prilezlo mi je prav do Adamovega krlja, močno sem se useknil, da sem prikrl slap gorkih in slanah solz, in to me je — izdalo. Dobra gospa me prijazno udari po rami, kjer je glavna in najbolj občutljiva centrala mojih penzionistovskih revmatizmov. In centrala je, kaj brzojavila vsem podružnicam doli do nožnega palca. Ta izraz prijaznega priznanja mi je tako teknil, ko da mi kdo s podkovano peto stopi na kurje oko. «Hahaha, Vi ste tedaj tisti huncvet?» se prijazno nasmeji in — lop! — Se enkrat po centrali mojih revmatizmov, da sem skozi gosto meglo videl tisočero zvezdic migljati na nebu. V naših štajerskih krajih pa beseda «huncvet» ne pomeni onega nežnega, prišrnega milovanca kot tu na Goriskem, kjer včasih dobiš za tako besedo gorko klofuto, ki Te skeli kot moja nedolžna rama. — Pa se v rodoljubnem štajerskem srčecu okroglega natakara vzbudi sočutje in od-pornost. Z velikim trusečem zaropče s posodo v umivalniku pod vodovodno cevjo, me pogleda s pomilovalnim, rosnim pogledom in reče gospodinji: «Prosim, gaspa, naaj taak gučati, tooti gaspoost neeso guncvet, tooti gaspoost so jest ker'le!» Oj, kako mi je dobro delo! Zakaj me narava ni obdarovala s Ciceronovo zgornostjo, da bi ji mogel izreči svojo hvaležnost? Zakaj sem tako plah in boječ, da mi sprič tako nebesične dobrote in obrambe ne pride na okorni jezik vljuden poklonček? Zakaj je nisem prašal po njenem imenu, da bi ji za Novo leto mogel poslati pisano razglednico? Povejte mi, ljubi moji, zakaj?!

Ko me je že zopet začelo dušiti v grlu, pride slavno uredništvo na dogovorjeno čašico razgovora. Glavni urednik — hvala Bogu — ni bil več tako «zahrijen» ko pred-podne, g. Job pa še venomer tužen. — Ker nameravam o priliki prihodnjega predu-jma preživeti večer v veseli družbi in potem opisati in naslikati slavno omizje, naj za danes povem le to, da so mi vsi svetovlji, naj zberem svoje «raztresene ude» v celotno knjigo in naj napišem v uvodu svoj življenjski. Kar se tiče prvega nasveta, Vam prihodnjič enkrat zagodem eno tako kot jo je oni dan g. F. Apčič pri Pavlinu; za danes pa v naglici napišem nekoliko važnejših podatkov iz svojega življenja.

Po letnici mojega rojstva me kratkoma-lo ne poprašujate, ako se mi nečete grdo za-meriti! Še kaj takega naj trobim v svet, da bi me kdo o tej ali oni obletnici vlačil po časopisih, kot so me že tolikokrat! Abbede, Vam pravim! Ne moje 50., ne 60., ne 70-letnice ne boste slavili, a ob svoji osemdesetletnici se zgledim sam, ako bom živ in zdrav. Prej pa pod nobeno cen! Do-tlej pa je še mnogo časa. Se moja prva pokojninska knjižica mi je odmerjena za 24 let, in gg., ki imajo opravka s takimi zade-vami, že vedo, kaj delajo. Le toliko naj bo povedano, da sem prišel na svet 2. aprila baš na Veliko noč na god sv. Frančiška, ako mi hoče kdo kar po sili poslati razglednico za god in rojstni dan. In isti dan je začela moja smola: dobrih krač, klobas, zlasti pa orehovih potic, ki jih je znala moja dobra, mlada mamica peči tako dobre in užitne, pišva na moj prvi rojstni dan jedla ne ona ne jaz. Zato pa sem si jih v poznejših letih tem bolj privoščil. — Moja prva mladost je bila deževna, mokra, da so ves dan in celo po noči visele plenice na domači ogra-ji. A to je pri otrokih vseh narodov tako je in bo. Vsaj v tem smo si vsi enaki. V za-četku se mi je izvrstno godilo: rastel sem koč kopriava, jedel za dva, kričal za tri, zdrav sem bil ko dren, le ob času prvega sadja sem imel vsako leto nedolžno grizo, ktero je moj oče zdravil z — brezovko, češ, da niso zdrava jabolka, ki se jih drži še cvet. Pa kaj bo tisto! Brezovka je redno po-magala, pa sem ozdravel in zopet pobiral jabolka, hruške in druge cepce. Pozimi mi je oče kalil veselje, ker me ni puštal v — snež. Skril mi je jopič in klobuk, na čevlje pa je z belo kredo lastnorotno narisal — velik križ: dobro je vedel, da tega bridkega znamenja ne bodem mogel falsificirati ko Windischgraez francoske tisočake, ker se niti najboljša kreda ne prime mokrih pod-platov. Zato sem jo kar bos, gologlav in golorok popihal na snež, ako očeta ni bilo doma. Sitno je bilo le to, da sem po takih sportnih izletih včasih krehal in kašljal. V takih slučajih sem dobival brezovega

olja in leskove masti za zunanjo rabo, za notranjo pa polinovega in bezovega čaja, ki ga še danes ne maram.

Nu, naslednjo zimo, ko se je z mojo telesno močjo razvila še bistrost duha, sem rabil in oblačil za svoje zimske eskurzije očeteve stare škornje in njegovo kami-zolo, pa sem svojo starejšo sestro učil dr-sanja na vaškem Drniku. Honorar mi je plačevala s suhimi hruškami. Ona je uživa-la večjo svobodo nego jaz, ker je s ška-falom na glavi smela iz hiše, kedarkoli se ji je zjubilo. Pa kaj ji je pomagala ta ne-omejena svoboda, ko se reva ni znala drsa-ti. Pod mojim pedagogičnem vodstvom se je kmalu tako izurila, da se je drsala kar s polnim škafofom na glavi. Ko pa sem mo-ral na pašo, sem v jezenskem dežju in mrazu brez zunanjih zdravil smel zmrvzo-vati in kašljati. Kaj bo tisto, samo da je bila ljuba živinica sita... S paše sem moral v vaško šolo, potem na gimnazijo, odtod na univerzo. A že v ljudski šoli so moje misli in želje letale visoko, še višje nego so strehe staroških hiš: rad bi se bil posvetil — dimnikarski obrti. Zato sem imel dva važna razloga: domneval sem, da se dimnikarski vajenci in pomočniki ne morajo vsak božji dan — umivati rok in obraza kot sem to moral delati jaz, u-bogi revež; drugi, še bolj tehten vzrok je bil ta, da sem bil strasten nabiratelj in priznan veščak raznovrstnih — gumbov. — Tako lepega in svetlega kot jih imajo dim-nikarji na svojih črnih kamižolah, pa ni-sem mogel dobiti za svojo dragoceno zbirk-o, ki je štela več sto kosov od navadne hlačne duše pa do težkega gumba na uni-formi železničarjev. Pa kaj si hoče, ko se na svetu izpolni tako malo srčnih želja? Za izpolnitev svoje biografije moram dodati, da sem bil po maturi sprejet v — lemenat. Ali kaj, ko sem bil bogoslovec v počitnicah zapisan le papirju, lepo, no-vo, črno reverendo sem nosil v semenišču le en dan. Da je bil moj oče takrat še živ, bi bila prav gotovo šiba pela novo mašo. Od tiste moje kariere mi je ostala edino-le — tonzura na vrh glave. Ko sem končal univerzo in sem dobil službo, sem se — oženil. Imel sem 25 let in že je bilo ta-krat zapisano, da človeku ni dobro same-mu biti. Pa kako bi tudi sam porabil 58 goldinarjev suplentske plače na mesec? Pa kaj Vam bom pripovedoval naprej! — Saj veste, kako je. Ko takole v jesenskih nohah svojega življenja preganjam in dr-gnem revmatizme, prihajam vedno bolj do žalostnega spoznanja, da sem — Narobe — Homer. — Sedem grških mest se je po-tegovalo za čast rojstnega kraja tega največjega epskega pesnika, sedem mest si ga je lastilo, ki Vam jih še danes mo-rem kar na pamet naštet: Smirna (znana se danes po dobrih smokvah), Rod (cf. hic Rhodus, hic salta), Kolofon (kjer se izde-ljuje ono lepivo, da se telovadec ne poti-jo noge), Kij (prim. nar. pesem: Udri ga brate, s kijem po glavi), Argos (nemški Ar-gus-Augus), Atene (kjer je baže toliko sov kot pisanih muckov na Trajanovem trgu v Rimu) in Salamis (ki je še danes znano ime). Ko porabim penzijsko knjižnico št. II., ko pride grenka smrt, moj hramček bo zaprt... in ko dobim potpi list v krtovo deželo, bodo moji ljubi Starovračani tam v zeleni štajerski ob Savi modro kimali z glavami in govorili: «Komaj je bil dober za pastirja in za kako drugo lahko delo, je šel študirat. Pa da se je že naučil kaj pa-metnega, naj bi še bilo! Mogel je pestati «gospoda» kot so naš dobri župnik Lojze na Zd-h, pa ni hotel svoje sreče, ni maral napraviti tega veselja svojim štaršem in nam. Nak, izpridil se je in je šel na visoke šole doli v Zagreb. Naš ni! O kaki spomin-ski plošči na njegovi rojstni hiši pri cer-kvici sv. Mihaela nečemo prav ničesar ve-deti!» — Zagrebčani pa se tudi ne bodo pulili zame češ: «Mastne instrukcije smo mu dajali, da je mogel lepo udobno živet, a jedva je kaj znal, pa jo je odkuril! Naš njesi! Zbogom, neharna dušo!» — Klical-i in vabili so me potem v Sarajevo, pa mi je bilo predaleč. Tedaj zopet ni! — V Gorici me pred vojsko tudi niso dosti ob-rajtali: premalo sem čutil po c. kr. željah in mislih, bil sem slab avstrijskanec, kar sem med drugim dokazal z nekim dopisom v «N. Wr. J.», kjer sem simpatično pisal o slavnem slikarju Aristidu Sartorju, ki je meseca junija 1915 prišel težko ranjen kot ujetnik v bolnišnico Rdečega križa in sem mu ondi stregel. Pa še mnogo takih pregreh sem imel na rovašu... Po vojski pa je baš narobe: zapisan sem — toda hvala Bogu, ne pri vseh — za avstrijskan-cin in še kaj hužnega! Z Gorico tedaj tud ni dvakrat nič, das je ljubim bolj in zve-stejše nego vse kraje na tem božjem sve-tu. Med vojsko sem bežal v Dalmatino-rojstno mesto, v prijazno Krško. Pa tudi tam me niso zapisali za častnega člana požarne brambre, še manj pa stare meščan-ske garde. Nato so me poslali v Brno, od-koder sem poltretje leto romal po Morav-skem in Češkem in skrbel za slovenske, hrv. in — italijanske begunce. Ustanavljal sem jim šole, konvikte, skrbel sem za njih stanovanja, za delo in zaslužek, obleko in gorivo. Pri tem sem bil c. kr. oblastim preveč nadležen in siten, preveč sem za-hteval za uboge pregnance. Godilo se mi je — sit venia verbo — kot pau v cervki: povsod so me cebali in podili. Naposled sem moral v staroslavno Mandrijo, odko-der so me po dveh letih in pol že zopet po-gnali... tako da res ne vem, kam in kaj. — Najrajše me imajo «Pri Maksu», ako po-vem kaj veselega in ako izgubim pri taro-

ku. Te zanimive podatke izpolnim ob svoji osemdesetletnici, ker dotlej upam še marsikaj doživeti in napisati sebi in Vam v zabavo....

(Medklic spoštovanega gospoda F. Apčiča? Bog Vas uslihi, g. — i — D)

(Konec.)

DAROVİ

Za počastitev spomina g. Ane vdove Lavrenčič daruje dr. Josip Wilfan L 50 za Šol. društvo.

Ker je g. Karol Malalan odtegnil kazen-sko ovadbo proti Frančiški vd. Malalan z Opčin 215, daruje slednja iz hvaležnosti Dijaški Matici L 50. Denar hrani uprav-ništvo.

Učitelstvo trnovske župnije je darovalo za Dij. kuhinjo v Gorici mesto venca na krsto pokojnemu dekanu dr. Kržišniku, L 170. — Najprisrčnejša hvala plemenitim darovalcem, ki so s tem svojim darom pokazali, kako cenijo spomin dragoga po-kojnika, ki je tudi imel odprto roko in srce za naše uboge dijake.

Na Temeljicah se je nabralo za Dijaško kuhinjo L 60.70. Hotelir Gorjup Franc v Kanalu daruje v isti namen L 50 mesto venca na grob pok. g. Kržišniku. G. Albin Slamič je daroval za Telov. društvo v Go-rici, ker se ni mogel udeležiti maskarade, L 50. G. Marija Kosma je darovala za Gor-tel. društvo L 10, ker je spet našla izgub-ljeno zapetnico.

MALI OGLASI

BABICA sprejema noseče na dom. Ma-donnina 10, II. 143

POSTENA SLUŽKINJA za tri osebe proti dobru plači in hrani se sprejme. Via Co-roneo 13, III. 238

LJUDSKOŠOLSKÉ predmete, slovenščino, italijanščino in nemščino poučuje nad-učitelj. Ponudbe pod «Vesten» na uprav-ništvo. 239

GOSPODIČNA večja slovenščine, italijan-ščine, strojepisja s precejšnjo prakso v trgovstvu, inteligentna, išče primerne službe. Ponudbe pod «Strojepiska» na upravništvo. 240

NAGROBNE SPOMENIKE izdelujem in jih imam v zalogi. A. Šuc, Dutovlje. 235

MIZARKEGA pomočnika in vajenca sprejme takoj Barbiš, mizar v Bistrici št. 131. 241

SOBO s hrano pri priprosti družini išče uradnica. Naslov pustiti pri upravništvu. 242

GLASOVIRJE, harmonije, orkestrone itd. v vsakem stanju popravlja in uglašuje Pečar, Gorica, via Corno 17, II. 94

ELIZIR CHINA. Jako okusen. Vzbuja teč-nost in je najboljšo zdravilo proti že-ločnim šibkostim in za rekonvalescen-co. Steklenica L 6.— Dobiva se v lekarni Castellonovich, Trst, Via Giuliani 42. 217

BABICA, avtorizirana, diplomirana, spre-jema noseče. Adele Emerschitz-Sbaizer, Farneto 10 (podaljšana Ginnastica), la-stna vila, telefon 20-64. 220

BRIVEC išče dva brivska pomočnika. Eventuelno proda drugemu podružniku. Pojasnila daje Matija Piskac, Opčine. 196

PRODAJALKO, starejšo moč, zmnožno ita-lijanščine, sprejme takoj manufakturna trgovina Stefan Štekar-ja v Ajdovščini. 228

BRIVSKI POMOČNIK, dobro izurjen, se išče. Anton Ergaver, brivec, Ajdovščina. 233

PRVNI SIRUP priporočljiv proti kronične-mu kašlju in bronhialnim afekcijam. Steklenica za odrasle L 7.50, za otroke L 5.— Dobiva se v lekarni Castellano-vich, Trst, Via Giuliani 42. 218

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče, Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. 176

POZORI! Zaloga prvovrstnega vipavskega, belega vina. Via C. Ghega št. 8, na dvo-rišču. Priporoča se lastnik Josip Cink. 222

ZAHVALA

Povodom izgube našega nepozabnega

MIROSLAVA AMBROŽIČ-A

posestnika

je bilo podanih nebroj dokazov sčutja. Naj sprejmejo v znamenju trajnega spomina na ranjega našo toplo zahvalo vsi oni, ki so sočustvovali z nami.

Posebno pa za zahvaljemo zdravniku gosp. Francu Grudnu za njegovo pomoč, ki je ranjčemu ašaji težko trpljenje, dalje častili duhovčiki i. gospodu zastopniku mesta Postojne, «Gaslinemu društvu», «Godbenuemu društvu Postojna», pevskemu društvu «Postojna», «Po-grebnemu društvu», ter vsim prijateljem in znancem, ki so poklonili vence odnošo so po-kojnika spremiti na zadnji pot.

V POSTOJNI, dne 22. II. 1926.

Zaljubljeni ostali.

ZIVINOZDRAVNIŠKA SREDSTVA proti vsaki živalski bolezni se dobijo v lekarni Castellanovich, Trst, Via Giuliani 42. 219

Stara

že nad štirideset let obstoječa in dobro vpeljana trgovina z mešanim blagom, v večjem mestu v Julijski Krajini, se da z vsem inventarjem in obstoječo zalogo, pod ugodnimi pogoji in najem. Poleg ob-sežnih trgovskih lokalov so na razpolago tudi kleti in obsežna skladišča. Cenjene ponudbe na upravništvo pod «M. L. 68»

290

JAKOB BEVC

urarna in zlatavna

Trst, Campo S. Giacoma 5

Zlato kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah. Krone plačuje višje kot vsi drugi. Zaloga raznovrstnih ur in zlatenine. (255)

Konsumno in kmetijsko društvo v Gabrovcu

reg. združba z om. zavezo

vabi na

XXV. redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo dne 7. marca 1926 v lastnih prostorih.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelnštva.
3. Poročilo nadzornštva.
4. Potrjenje računa za leto 1925.
5. Čitanje revizijskega poročila.
6. Volitev načelnštva.
7. Slučajnosti.

(296) ODBOR.

St. 3874/XI.

OBČINA CERKNO

(Okrožje Idrija)

RAZGLAS

Daje se na znanje, da se na sredpostni pondeljek, dne 8. marca t. l., vrši prvi ži-vinski sejem v občini Cerkno.

Nadaljni živinski sejmi se vršijo: zadnji pondeljek meseca maja; prvi pondeljek meseca septembra; prvi pondeljek meseca novembra.

Ako na kak gornji dan pade praznik, se sejem vrši naslednjega dne, ki ni praznik.

Sejmi za mlade prešiče se vršijo v tu-kajšnji občini vsako nedeljo in praznik od 15. marca do konca meseca maja.

Goriznačeni letni sejmi se bodo redno vršili tudi v nadaljnjih letih.

Cerkno, dne 21. februarja 1926.

Zupan: E. Rojke.

293

Zobozdravnik

Med. U. dr. D. Sardoč

specijalist za ustne in zobne bolezni

perfekcioniran na dunajski kliniki

ordinira v TRSTU

Via M. R. Imbriani 16, I. (prej Via S. Giovanni)

od 9-12 in od 3-7

281

KRONE po 2.10

plačuje

280

ALOJZIJ POUH, Piazza Garibaldi 2

prvo nadstropje

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

PODLISTEK

JULES VERNE: (10)

Skrivnostni otok

Ko je Nab nekoč zopet zaklical, se je odzval nekakšen odmev. Harbert je opo-zoril na to Pencroffa.

«To bi bil en dokaz več, da je na zapadni strani obala, in prav blizu».

Mornar je prikimal. Sicer pa ga njegove oči niso mogle varati. Če je on videl zemljo, pa če je je še tako malo, gotovo je tam.

Ta oddaljeni odmev je bil edini odgovor, ki ga je Nab prejel, sicer pa je vladala glo-boka tišina vseokrog.

Polagoma se je nebo jasnilo. Okrog pol-noči so zasijale nekatere zvezde, in če bi bil inženir prisoten, bi bil takoj ugotovil, da niso pripadale severni polobli. In res-nično, severnica ni krasila tega novega ob-zorja in ozvezdja. Temeljisti niso bila ona

severnega dela novega sveta, toda južni križ se je videl na nasprotnem svetovnem tečaju.

Noč je minila. Okrog pete zjutraj dne 25. marca se je začelo nebo polagoma svetiti. Obzorje je bilo še v temo zavito, in tudi potem ko se je zdnilo, se je dvigala nad morjem gosta megla, ki je zapirala že na dvajset korakov vsak razgled. V dolgih oblakih se je valila megla naprej.

To je bila nepriglasovana ovira; brodo-lomniki niso se mogli razgledati. Medtem ko sta Nab in poročevalec begala s pogledi po oceanu, sta mornar in Harbert iskala z očmi morebitno zapadno obalo, toda nista nič odkrila.

«Nič zato, je rekel Pencroff ne vidim obrežja, toda čutim ga... sam je... tam... ta-ko gotovo, kakor je gotovo, da nismo več v Richmondu!»

Megla se je kmalu dvignila; bila je samo znanilka levega vremena. Svetli solčno žarki so razgrevali njene gorenje plasti in prodrli skozi tanko kopreno do otoka.

Okrog šestih in pol, to je trideset ure po solnčnem vzhodu, so postale meglene ke-pe prozornejše. Pomikale so se navzgor. Kmalu so imeli potniki ves otok pred očmi, kakor da se je dvignil iz oblaka. V vsem krogu se je razširilo obzorje: proti vzhodu na neskončno morje, proti zapadu pa je bilo omejeno po strani, razklani obali.

Da! Tam je ležala zemlja, tam je bila vsaj začasno — rešitev. Med otokom in obalo, ki sta bila ločena po pol milje širo-kega preliva, je šumela dročva voda.

Eden izmed brodomolnikov, ki je sledil samo svojo namero, je skočil v tok, ne da bi kaj rekel svojim tovarišem. Bil je Nab. Gnalo ga je na nasprotno obalo, da bi tam nadaljeval svoje iskanje. Zaman ga je klič-cil Pencroff nazaj. Poročevalec se je pri-praviljal, da sledi Nabu.

Pencroff se je oboril k njemu.

„Črni“ in „beli“ premog

Pred kratkim sem na tem mestu poročal o boju, ki se vrši nad trdnjami in tekočimi kurilnimi snovmi. Zmagovalec je sedaj vsekakor kameno olje. Premog pa mu noče prepustiti tako z lahka doslej obdržanega mesta: ker je premog na sebi manj vredno kurivo kakor petrolej, izkušajo ga pretvoriti v kurilno olje, enako in enakovredno cenjenemu petroleju.

Premog pa mora istočasno tekmovali z drugim, v gotovih ozirih še bolj nevarnim nasprotnikom, z vodo. „Črni“ premog stopi nasproti mladi, to da skoro že mu dorasli „beli“ premog. Zgodaj se je morala v človeku porajati misel, uporabljati vodne sile, ki se mu nudijo v rekah in potokih. Bržkone moramo iskati začetek izrabe vodnih sil v Aziji. Tam so že več stoletij pred Kr. poznali črpalno kolo, ki so ga gonili sužnji ali živali, in ki je s svojimi lopatami dvigalo vodo iz nižjega nivoja na višji. Ni izključeno, da so pri tem zapazili, da tekoča voda sama lahko goni kolo in da spravlja tako brez druge pomoči vodo na višje mesto. Izumilo se je tako vodno kolo, pri katerem tišči voda na lopatice na spodnjem delu telesa. Prvo tako kolo nam je po Philonu iz Bizanca znano iz l. 230. pr. Kr. Za časa kralja Mitridata je po strabovskih poročilih obratovalo že mlin z vodnim kolesom nedaleč od kraljevega bivališča v Pontu. Radi tega nazivljajo tudi Mitridata izumitelja vodnega kolesa. Skoro istočasno so se po raznih poročilih uporabljala vodna kolesa tudi v Rimu.

Naj bo izumitelj kdorkoli, in naj bodo zgodovinski podatki tudi netočni, v času celo za stoletje, tu hočemo samo to pibiti. Vodno kolo je nedvomno bilo v rabi že pred Kr., toda v dolgih dveh tisočletjih se je le malo izpopolnilo in tudi uporaba je bila zelo omejena. Sprememba je nastala šele 1824., ko se je Burdinu posrečilo ustvariti prvo turbino. Dve leti kasneje je že bila v rabi v Ardesu na Francoskem. Nadaljni razvoj je tesno spojen z imeni: Fourneyron, Henschel, Jonval, Girard, Lejeune, po katerih so bile tudi poimenovane razne turbine. Visek v razvoju za znači turbina, ki jo je konstruiral l. 1849. ameriški inženir Francis, in ki nosi tudi po njem ime Francisova turbina. S tem je bila evolijska doba turbine same končana. V bistvu se kasneje ni izpremenila, ako se ne oziramo na najnovejšo Kaplanove turbine, ki so namenjene predvsem za manjši strme in za velike vodne mase. Čitatelje bo morda zanimalo, da je največjo dosedanje turbino na svetu zgradil jugoslovanski inženir Čubelič v Zagrebu, seveda ne doma, temveč v Berlinu.

Kljub popolnosti pa, ki so jo v razmeroma kratkem času dosegle turbine, se nikakor niso mogle še meriti s parnimi stroji. Izraba vodnih sil je ostala tudi sedaj skoro neznatna. Ogromna energija, ki jo je tako ostentativno ponujala priroda sama, je ostala neizrabljena, neizrabljena vsaj s strani človeka. Kot primer naj navedemo le podatke o Italiji. Pred tridesetimi leti je izraba vodnih sil v Italiji praktično bila enaka ničli, v zadnjem letu pa so dale vse velike vodne naprave nič manj nego šest milijard kilowattov.

Kaj je milijarda, je čitatelju znano, namreč 1000 milijonov. Kilowatture pa so mu vsaj znane po računih, ki jih mora plačati za uporabljeno elektriko. Ako gre skozi žico, na katere konci je razlika v električnem potencialu 1 Volt, v eni sekundi 1 ampère, pravimo da je energija tega toka 1 watt. (Vsa tri imena: Volt, Ampère, Watt so imena znanih fizikov). Ako je razlika v potencialu 100 volt (kakršna je približno v Trstu za dom. uporabo), in gre skozi žico v eni sekundi 1 ampère, je njegova energija 100 wattov, ali kakor tudi pravimo 1 hektowatt. Ako bi šlo ob enaki potencialni diferenci skozi žico v eni sekundi 10 ampèrov, je to energija 1000 wattov, ali 1 kilowatt. Zarnice, ki nam dajajo približno 100 sveč, rabijo 75 wattov na sekundo. Ako gori taka žarnica skozi eno uro, uporabi 75 wattov ali 0.75 hektowatture. Za vsako hektowatturo računa sedaj tržaška občina privatnikom 20 stotink (15.50 stot. za tok, 2.50 občinskega, 2. — stot. dež. davka). Za obrate je cena primerna nižja. Če gori naša žarnica potentakem 1 uro, plačamo za tok 15 stotink, za bolj ali merno več ali manj.

Z energijo ene kilowatture bi gorelo skozi eno celo uro 13 takih ravnoakromenjenih žarnic. Z vso energijo, ki so jo proizvajale velike elektriske centrale v Italiji, bi gorelo šest milijard takih žarnic po 100 sveč skozi dobrih 13 ur! Se bolj razumljiva bo postala množina energije, ako jo izražamo v mehaničnih enotah, t. j. v kilogramometrih. Kilogramometer je delo, ki ga izvršimo, ako dvignemo 1 kilogram 1 meter visoko. 9.81 wattov odgovarja 1 kilogramometru. (Za naša razmišljanja naj bo okroglo 1 kilogramometer = 10 wattov). (Strokovnjaki naj mi oprosté, ako zamenjam tu kakor že prej na drugem mestu izraz za efekt z izrazom za delo; večja točnost bi bila razlagati le v kvar). Kilowattura predstavlja potentakem delo, ki bi ga izvršili, ako bi skozi eno uro dvigali vsako sekundo približno po 100 kg 1 meter visoko. Ker ima leto 8760 ur, bi v enem letu upo-

rabili ravno toliko kilowattur, da izvršimo omenjeno delo neprestano skozi vse leto. Z omenjenimi šestimi milijardami kilowattur bi lahko dvigali skozi vse leto po 70 milijonov kilogramov ali 70 tisoč ton na sekundo!

Ogromna je energija, ki jo dobivajo v Italiji od vodnih sil. V šestih letih se bo to število pa že podvojilo. Navedene številke se nanašajo samo na Italijo. Nekatere države so že daleč pred njo, veliko jih drži ž njo enak korak. Koliko vodnih sil pa bo še dolgo ostalo neizrabljenih.

Kako pa je bilo mogoče, da so vse te sile doslej bile nedotaknjene. Nedostatek je bil pred vsem v tem, da se je dala vodna sila neposredno uporabljati le za nekatere panoge industrije. Skoro večji nedostatek pa je bil, da so se tudi te industrije morale vedno prenesti tja, kjer je bila vodna sila na razpolago. Parni stroj pa je obratoma omogočeval postopek in razvoj industrije v krajih, ki so bili iz tehnične ali trgovskega vzroka bolj pripravljeni.

Vse drugačno pa je postalo vprašanje, odkar so izumili pretvorbo mehanične energije vode v električno, posebno pa, odkar se je posrečilo prenašati električno energijo na velike razdalje. Izraba vodne sile v industrijske svrhe ni več omejena na nekatere mehanične panoge in tudi ne na bližino vode same. Vodne sile so postale dostopne skoro vsem industrijam in tudi glede kraja izrabe sile je le v toliko začetna meja, v kolikor je napeljava elektriške energije na res velike razdalje spojena z visokimi stroški.

„Beli“ premog je danes zares nevarna tekmeč „črnemu“ premogu. Ali ga bo pa tudi docela izpodrinil?

Po dosedanjih statistikah odpade povprečno na vsakega človeka po 3/8 kilowatta (na sekundo). Da bi se krila vsa ta energija edino z vodnimi silami, je splošno nemogoče, to bi zamogla k večjemu samo Skandinavskaja. Vse druge dežele bi morale še dalje uporabljati veliko premoga, tudi ako bi izrabljale vse razpoložljive vodne sile. Ako velja omenjena kvota energije, ki odpade na vsakega prebivalca, tudi za Italijo, je Italija v preteklem času z vodnimi silami krila eno dvajsetino svoje potrebe po energiji. V nekaj letih bo krila dobro desetino. S časom pa se vsa tudi kvota, ki odpade na posameznega človeka, kajti tehnika drvi s silno hitrostjo naprej, tako, da se tudi v slučaju, ko se bodo izrabljale vse razpoložljive vodne sile, ne bo veliko spremenilo razmerje med vso potrebno energijo in energijo, ki jo dobivamo od vodnih sil.

L. Č.

Gospodarstvo.

Italijanska polletna bilanca

Italijanski erar je v prvem polletju tekočega računskega leta prejel v gotovini 9.274.2 milijonov lir. Ta vsota je presegala začetkom leta predvidevano za 969.3 milijonov lir. Bila je za 644.5 milijonov lir višja od one iz prvega polletja poslovnega leta 1924—25.

Izdatki v gotovini so med julijem—decembrom 1925 znašali 9.046.6 milijonov lir. Provizorični proračun so tedaj presegali za okroglo 55 milijonov lir. Napram odgovarjajočemu razdobju leta 1924. so bili za 283.4 milijonov višji.

Ako primerjamo za 644.5 milijonov lir višje prejemke z 233.4 milijoni lir višjimi izdatki, najdemo, da se je resnična bilanca napram prvemu polletju leta 1924—25. izboljšala za 411.1 milijonov lir. Dejstvo, da je bil sprejeti znesek za 55 milijonov lir večji od predvidevanega, še ne pomeni mnogo, kajti pomisliti je treba, da so se za enkrat samo na papirju stoječi nepredvideni izdatki pomnožili med julijem in decembrom za 1.581 milijonov lir. Bilanca, ki bi morala na koncu I. polletja izkazati prebitok v znesku 153 milijonov lir, je ugotovila računovodstveni primanjkljaj od 1376 milijonov lir. Ta vsota pa še ni bila izplačana v gotovini.

Pristopna bilanca izkazuje za I. polletje 227.5 milijonov lir prebitka napram 184 milijonom lir primanjkljaja v odgovarjajočem razdobju leta 1924. Med dohodki v gotovini, ki so največ pripomogli k zvišanju prejemkov, je treba v prvi vrsti omeniti davek na poslovnih promet, ki je dal 356.4 milijone lir več nego se je predvidevalo. Pridružuje se mu carinski nadevek v znesku 285.7 milijonov lir. Posredni davki so za 162.9, monopolni dohodki za 138.4 milijonov, a produkcijski davek za 122.5 milijonov lir višji nego leta 1924.

Vinski in invalidski davek sta bila odpravljena. Dohodki teh dveh postavk so se znižali za 212.4 oziroma za 167.1 milijonov lir. Prejemki v znesku 31.1 oziroma 28.7 milijonov izvirajo iz zastankov. Carine in pomorske pristojbine so radi zmanjšane uvoza sladkorja nazadovale za 33.6 milijonov lir. Iz inozemstva uvoženi sladkor je namreč podvržen produkcijskemu davku. Radi tega so bili dohodki iz te postavke za 122.5 milijonov lir višji.

Nazadovanje izvanrednih prejemkov za znesek 89.2 milijonov lir je treba pripisati v prvi vrsti znižanju dohodkov iz prodaje starega vojnega materijala in nazadovanju prejemkov iz prodanih reparacijskih produktov.

Sledeči pregled nam kaže redne in izvanredne izdatke posameznih ministrstev I. polletij 1925—26 in 1924—25:

Ministrstva:	1925	1924	Razlika
Izdatki v milijonih lir			
Financa:			
Redni izvanredni izdatki	3780.3 1073.4	3587.8 1733.7	+ 192.5 - 660.3
Pravosodje:			
Redni izvanredni izdatki	205.2 24.7	171.1 33.4	+ 32.1 - 8.3
Zunanja dela:			
Redni izvanredni izdatki	33.1 59.3	23.9 29.8	+ 9.2 - 29.5
Kolonije:			
Redni izvanredni izdatki	110.7 53.5	82.1 58.7	+ 28.6 - 5.2
Nauk:			
Redni izvanredni izdatki	531.1 89.8	445.8 84.6	+ 85.3 - 5.2
Notranja dela:			
Redni izvanredni izdatki	212.8 54.7	323.5 43.6	- 110.7 + 11.1
Javna dela:			
Redni izvanredni izdatki	175.5 414.4	144.7 347.4	+ 30.5 - 67.0
Promet:			
Redni izvanredni izdatki	102.0 1.5	460.5 90.5	- 357.8 - 88.8
Vojna:			
Redni izvanredni izdatki	1041.7 164.7	948.4 57.7	+ 93.3 + 107.0
Mornarica:			
Redni izvanredni izdatki	497.6 28.4	437.1 25.0	+ 60.5 + 3.4
Zrakoplovstvo:			
Redni izvanredni izdatki	257.2 4.7	— —	+ 257.2 + 4.7
Narod. gospodar.:			
Redni izvanredni izdatki	99.6 31.9	86.6 18.4	+ 13.0 + 13.5

Znižanje izdatkov prometnega ministrstva se je izvršilo radi tega, ker je pošta in brzojav postal samostojno podjetje. V ostalem pa presegajo izdatki I. polletja 1925—26. one iz odgovarjajočega polletja 1924—25 za 233.5 milijonov lir.

Primanjkljaj bilance v znesku 1581 milijonov lir ima zaenkrat — kakor sem že začetkom povdalil — le značaj računovodstvenega primanjkljaja. Predvidevanja merodajnih krogov, da bo resnična bilanca koncem tekočega računskega leta za nekaj sto milijonov lir aktivna, bazirajo v pričakovanju višjih drž. prejemkov v drugi polovici poslovnega leta. K temu je treba pripomniti, da se v Italiji v preteklih mesecih ni čutil davčni vijak radi zmanjšane vrednosti lire. Danes je lira stabilizirana, danes se je že pojavila finančna kriza, ki prav jasno kaže, da podjetja ne bodo v prihodnosti zmogla plačevati danes že itak težkih davčnih bremen.

Promet državne blagajne. — Skupni dohodki državne blagajne so v prvem polletju 1925—26 znašali 13.917 milijonov lir. Izdatki iste blagajne so dosegli vsoto 8.831.3 milijonov lir. Bilanca pokazuje tedaj preostanek v znesku 5.085.7 milijonov lir.

Dohodki državne blagajne so v odgovarjajočem I. polletju 1924—25 obsegali 10.850.4 milijonov lir, od katerih je odpadlo na redne in izvanredne vloge 8.896.6 milijonov, na račun gradnje železnice 117.000 lir, 1.917.6 milijonov na kretanje glavnice in 36 milijonov na giro. Ako te številke primerjamo z letošnjimi, se nam pokaže povišanje dohodkov za 1.791.2 milijonov, povišanje vloge za gradnjo železnice za 6.4 milijonov, povišanje kretanja glavnice za 1.255.3 milijonov in povišanje gira za 13.9 milijonov lir.

H kretanju glavnice je treba pripomniti, da je letos v tej postavki vračunan znesek 2.382.500.000 lir, ki izhaja iz Morganovega 100 milijonskega dolarskega državnega posojila Italije. Ta vsota je namreč knjižena samo med blagajniškimi vlogami, kajti drugje je nikjer ne zasledimo. Na ta način imamo v razredu kretanja glavnice knjiženo vlogo, ki je v računovodstvenem in jurističnem smislu pravi nonsens.

Prebitok zakladne bilance v znesku 5.085.7 milijonov lir nam kaže izboljšanje položaja državne zakladnice. Višek 2655 milijonov lir iz kretanja glavnice izvira iz po Morganu Italiji dovoljenega državnega posojila in iz emisije zakladnih bonov. Nadaljni znesek 1402 milijona lir je računovodstveni dohodek, ki izhaja iz knjiženih nakazil posameznih ministrstev, uradov posameznih pokrajin i. t. d. Ako tedaj odštejemo od prebitka 5.085.7 milijonov lir zadnja dva zneska (2655 + 1402 milijonov lir), opazimo, da znaša resnični preostanek državne blagajne samo nekaj nad eno milijardo lir.

F. C.

Književnost in umetnost

Dr. Albina Ogriš: Politične stranke. Ljubljana, 1926, 8, 270 strani. Samozaložba. Tiskala Ljudska Tiskarna v Ma-

riboru. Cena za inozemstvo 45 Din. Naroča se pri pisatelju v Ljubljani, Ciril-Metodova ul. št. 19.

Tvarina te knjige spada k najlažjim in obenem k najtežjim. Avtor jo je obdelal od poslednje strani, in sicer tako objektivno in stvarno, da ima spis trajno vrednost, posebno pa v slovenski strokovni literaturi, v kateri politična sociologija ni ravno tako bogato zastopana. Na široki teoretični podlagi, razkazujoči mehanizem socialnega pojmovanja in poznavanja, razglablja spis naravo politične stranke in države ter njenega prava obenem, prikazuje strankotvorne činitelje in slike sociološke odnose med državo in politično stranko. Drugo poglavje, ki se peča z idejno in tehnično organizacijo strank, podaja v koncentriranem slogu sintetičen pregled o onem nepreračunljivem izseku socialnega dogajanja, ki se v vsakdnem jeziku imenuje politika; tu odpira analiza politično-strankarskih ideologij in programov, kritika javnega mnenja in tiska, taktike in organizacijskih vprašanj ter kratki odstavki iz področja politične psihologije široke perspektive na glavne smeri vsakere notranje politike in opozarja obenem na zakonitosti, po katerih se v njih strugah vrši socialno naprežanje in se uveljavlja volja k moči v državi.

Tretje poglavje govori o funkcijah, ki njih sociološki včlenjenosti primerno pripadajo strankam v tvorbi državne in narodove volje, ter o metodah, po katerih stranke skušajo te funkcije čim najbolj zmonopolizirati v prirojenem kolektivnem egoizmu sebi v prid. Tu se avtorju sama od sebe stavijo vprašanja o demokraciji sploh, o njenem pomenu in njenih možnostih, o volilnih metodah in načelih, o vprašanju pravne ureditve odnošajev v strankah samih in v medstrankarski borbi, nadalje vprašanja o vlogi demokratičnih parlamentov in parlamentarizma vohče, o zakonodajni tehniki in njenih reformnih načrtih. Knjigo zaključuje kratko a jedrnatno razmotrivanje o političnem strankarstvu v državni upravi.

Vsemu našemu izobraženstvu, ki se količkaj zanima za politiko, to delo zelo toplo priporočamo.

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 24. febr. Amsterdam od 990.— do 1000.— Belgija od 112.75 do 113.25; Pariz 90.50 do 91.— London od 121.— do 121.10; New York od 24.80 do 24.90; Španija od 349.— do 353.— Švicca od 478.— do 480.— Atene od 35.— do 36.— Berlin od 589.— do 594.— Bukarest od 10.25 do 10.75 Praga od 73.50 do 73.85; Ogrska od 9.947 do 0.0031; Dunaj od —890 do —3.5; Zagreb od 43.70 do 43.90.

Republičke obveznice 68.72.

VALUTE:

Trst, 23. februarja. Avstrijske krošnje od 0.0346 do 0.0352; dinarji od 43.25 do 43.75; dolarji od 24.70 do 24.85; novi po 30 frankov od 96.— do 98.— funt sterling od 120.75 do 121.—.

Zastavne listke, krone, srebro, zlato, briljante

kupi in plačuje po najvišjih cenah

Albert Povh — urarna

Trst, Via Mazzini 46 279

Predno prodaste

KOŽE

kun, lisic, vider, divjih koz in druge divjačine kakor tudi domačih živali, vprašajte za ceno

FRANCA STRES

KOBARID

Založba usnja in vsakovrstnega obuvala, na drobno in debelo. Blago prvovrstno. Cene zmerne.

Velikanski dohodi dunajskega 39

- POHIŠTVA -

navadne in finejšje vrste
ki se bo prodajalo po starih, nizkih cenah
z 10% popustom
skozi ves mesec januar

Na drobno Na debelo

Največje jamstvo.

R. CAMPONOVO

Tel. 793 - Viale XX Settembre 33 TRST

TISKARNA „EDINOST“ TRSTU

Izveduje vsa tiskarska dela v najmodernejšem stilu kakor tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejšimi stroji: Orkami, Linotypi, stereotipno ter rotacijskim strojem. Vsa naročila se izvršujejo točno in po zmeranih cenah.

Ulica S. Francesco d'Assisi 20

Najvišje cene plačujem za

KOŽE

kun, zlati, lisic,

dihurjev, vider, jazbecov, mačk, vaveric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16 287

Sprejemajo se pošiljatve po pošti

Priporočljive tvrdke

„Adria čevlji“

trgovina

GORICA — Corso Verdi 32

Posebnost: Velika zaloga raznih čevljev za sport

Narodna tiskarna združena s knjigovoznico

GORICA — Via C. Favetti 9.

Narodna knjigarna združena s papirnico

GORICA — Via G. Carducci 7.

BREŠČAK ANTON

Založba in tovarna pohištva

GORICA — Via G. Carducci 14.

Brata CEJ

slikarja

GORICA — Via Ascoli 5.

KRUŠIČ in SIN

krojaška mojstra

GORICA — Corso Emanuele III. 37.

ŠULIGOJ JAKOB

urar in zlatar

GORICA — Via Carducci 19.

KERŠEVANI JOSIP

Dvokolesa, šivalni stroji, puške

GORICA — Piazza Cavour 9.

ČUK ELIJA

šivalni stroji in dvokolesa

GORICA — Piazza Cavour št. 9.

JAKOB BRATUŽ

pekarna in slaščičarna

GORICA — ul. Mamelli 6. (Šolska ul.)

MAVRIČ ANDREJ

manufakturna trgovina

GORICA — Via Carducci 3.

Martin Poznajšek

odlikovana krojačnica z izbiro vzorcev

TRST — Via Giosue Carducci 36.

PUČELJ ANTON

brivec

GORICA — Piazza della Vittoria 12, v hiši Fiegl.

MOLAR JOSIP

Gostilna

GORICA — Via Monache 11.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrirana zadruga z omejenim poročtvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torrebianca 19, I. nadst.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Sprejema „Dinarje“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

Davek od vlog plača zavod sam.

Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolago varnostne celice (safe)

Uradne ure za stranke od 8½ do 13

Iz od 16 do 18

Ob nedeljah je urad zaprt.

Štev. telef. 25 - 67.

Najstarejši slov. denarni zavod

Inserirajte v „Edinost“